

**КЗВО «Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий музичний коледж»**

Циклова комісія «Теорія музики»

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи здобувачів освіти
з вибіркової навчальної дисципліни
«ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ»**

Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Дніпро - 2025

Розробник: Демченко Д. А., доктор мистецтва, старший викладач циклової комісії «Теорія музики»

Розглянуто та схвалено на засіданні ЦК «Теорія музики»

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова ЦК «Теорія музики» Ірина ГОРЧАКОВА

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Самостійна робота здобувача фахової передвищої освіти є важливою складовою всього комплексу навчального процесу та визначальним чинником професійного зростання майбутнього музиканта. Дисципліна «Основи композиції» спрямована на формування творчого мислення, засвоєння принципів побудови музичних форм, розвиток фантазії та індивідуального стилю студента. Під час самостійної роботи студент має опрацьовувати теоретичні матеріали, аналізувати музичні зразки та створювати власні композиції різного рівня складності.

ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАМИ

ТЕМИ 1-3. Вступ. Основи музичної мови.

- Ознайомлення зі специфікою композиторської праці.
- Аналіз власних творчих можливостей і музичних уподобань.
- Вправи на створення простих мелодій і ритмічних малюнків.
- Практичне завдання: створити короткий інструментальний або вокальний етюд.

ТЕМИ 4-6. Мелодія, ритм і гармонія.

- Вправи на побудову періоду.
- Гармонізація заданої мелодії.
- Розвиток тематизму через варіювання.
- Завдання: написання невеликого твору у формі періоду.

ТЕМИ 7-8. Прості музичні форми.

- Вивчення дво- і тричастинної форм.
- Аналіз прикладів з класичного та сучасного репертуару.
- Завдання: створення твору у простій формі.

ТЕМИ 9-15. Музична мова ХХ–ХХІ століття. Поліфонічне мислення.

- Ознайомлення з сучасними техніками композиції: атональність, алеаторика, сонористика.
- Вправи на створення серійної та електроакустичної музики.
- Завдання: створення короткої сучасної композиції.
- Вправи на створення імітацій.
- Написання контрапунктуючих мелодій.

- Завдання: створення невеликого канону або інвенції.

ТЕЗИ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ПРАКТИКИ

- Працюйте регулярно — натхнення приходить до тих, хто працює.
- Не бійтеся записувати перші варіанти — вони допомагають розвивати ідею.
- Розвивайте здатність одночасно мислити горизонтально (мелодія) та вертикально (гармонія).
- Пам'ятайте: жоден твір не має бути для вас байдужим.
- При роботі з текстом визначайте форму і кульмінаційні моменти заздалегідь.
- Використовуйте короткі, але часті сеанси роботи над музикою.
- Якщо сумніваєтесь у фрагменті – краще його скоротити або замінити.

Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання (усні та письмові) запланованих програмних

результатів навчання: усна відповідь за темами «Основи композиції»; письмові роботи, створення композицій 2- чи 3- частинної форми. Врахування індивідуальної траєкторії кожного здобувача освіти є обов'язковим під час оцінювання.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти визначаються Положенням про систему оцінювання якості навчальних досягнень здобувачів освіти в Дніпровській академії музики.

Критерії оцінювання знань і компетентностей з навчальної дисципліни «Основи композиції» (форма контролю – залік):

Критерії оцінювання

«Зараховано» (А–Е за шкалою ECTS)

Оцінка ставиться здобувачу, який:

1. Виконав програму (усі творчі завдання та самостійну роботу).
2. Продемонстрував володіння теоретичними знаннями (гармонія, поліфонія, форма).
3. За результатами підсумкового оцінювання вміє:
 - створювати теми, варіації, канон, секвенцію;
 - писати експозицію фуги (або її елементи: відповідь, протискладання) на заданий чи народний тематичний матеріал;

- застосовувати знання контрапункту (простого і складного), гармонічних засобів, поліфонічних технік у власних композиціях;
- аналізувати музичні твори та визначати їх композиційні особливості (форма, розвиток теми, драматургія);
- творчо вирішувати завдання у **суворому стилі та вільному стилі**.

«Не зараховано» (FX–F за шкалою ECTS)

Оцінка ставиться здобувачу, який:

1. Має понад 70 % невиконаних або не зданих творчих завдань.
2. Не засвоїв базові теоретичні знання (гармонія, поліфонія, форма).
3. Не здатний виконати практичні завдання з композиції, а саме:
 - не може створити елементарну музичну побудову (період, канон, варіацію);
 - не може проаналізувати форму простого музичного твору;
 - не володіє термінами та не орієнтується у методах композиції;
 - не виявляє креативності й не пропонує власних музичних рішень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Adolphe B. The Mind's Ear : Exercises for Improving the Musical Imagination for Composers, Performers, and Listeners (3rd). New York : Oxford University Press. 2021, 155 p.
2. Adolphe B. Visions and Decisions: Imagination and Technique in Music Composition. New York : Oxford University Press. 2023, 82 p.
3. Cope D. Ethics of Computer-Assisted Music. Independently published. 2022, 348 p.
4. Dobrian C., Hamido O. C. Techniques for Quantum-Computing-Aided Algorithmic Composition. . Springer International Publishing. 2025, P. 159–195.
5. Roig-Francolí M. Harmony in Context (3rd). McGraw-Hill Education. 2020, 920 p.

Додаткова:

1. Грица С. Мелос Української народної епіки. Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2015. 340 с.
2. Громченко Н., Грушецька О., Черниш Я. Сучасна українська хорова музика. Дніпро : Ліра, 2018. 76 с.
3. Завальнюк А. Ф. Українські літні обряди та пісні. Вінниця : Нова книга, 2008. 304 с.
4. Загайкевич А. Українська електронна музика : практика дослідженн. Музика в інформаційному суспільстві : зб. наук. стат. [упоряд. І. Б. Пясковський]. К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2004. С. 39–62.
5. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика. Навчальний посібник. Львів : Сполом, 2001. 212 с.
6. Лютко Л. Теорія музики, 1-й, 2-й, 3-й курси. Дніпро : Ліра, 2017–2019. С. 100–108 с.
7. Мартинюк В., Овчарова С., Щитова С. Українська пісня у поліфонічних творах для бандури. Дніпро: Ліра, 2017. 68 с.
8. Михайличенко О. В. Музично-педагогічна діяльність українських композиторів та виконавців другої половини ХІХ – початку ХХ ст. : (іст. нариси). Міжнар. ін-т гуманізації та розвитку освіти. Суми : Мрія-1, 2005. 103 с.
9. Муха А. І. Композитори України та Української діаспори : Довідник. Київ: Музична Україна, 2004. С. 75–164.
10. Павлишин С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
11. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики. Харків : Факт, 2005. 384 с.
12. Сучасні композитори України : довідник сучасних композиторів України. / керівник проекту К. Цепколенко; ред.-упоряд. О. Перепелиця та Ю. Семенов. Одеса : Асоціація «Нова Музика», 2002. Вип. 1. 112 с.
13. Побережна Г. Загальна теорія музики: Підручник для студентів музично-педагогічних спеціальностей. Київ : Вища школа, 2004. 303 с.
14. Belkin A. The Craft and Art of Musical Composition. Yale University Press, 2018. 272 p.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення : 21.08.25).
2. Національна історична бібліотека України. URL: www.nibu.kiev.ua/ (дата звернення : 24.08.25).
3. Електронний каталог Наукової бібліотеки НАКККиМ. URL: <http://library.nakkkim.edu.ua/> (дата звернення : 20.08.25).
4. Електронна бібліотека «Культура України». URL: <http://elib.nplu.org/> (дата звернення : 18.08.25).
5. Національна спілка композиторів України. URL: <https://composersukraine.org/> (дата звернення : 22.08.25).
6. Ноти українських композиторів. URL: <http://ukrnotes.in.ua/> (дата звернення : 21.08.25).